Plan 'toekomstbestendige sportverenigingen in Berkelland'

In het collegeprogramma 2018-2022 is € 500.000 euro uitgetrokken voor lagere lasten voor verenigingen. Aan de gemeenteraad is toegezegd hiervoor een plan te maken. Dit plan richt zich op sport[1].

Het verenigingsleven levert een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid en sociale cohesie binnen de Berkellandse samenleving en de gezondheid van inwoners.
Het doel van dit plan is de ontwikkeling van sportverenigingen richting toekomstbestendige (vrijwilligers)organisaties te ondersteunen en te faciliteren. Dit doen we op de volgende manier:

1. Een eenmalige (extra) basissubsidie voor sportverenigingen in 2020	€ 200.000
2. Het inrichten van een transformatiefonds sport	€ 200.000
Totaal	**€ 400.000**

1. Eenmalige basissubsidie aan verenigingen

We geven in 2020 eenmalig een extra basissubsidie aan verenigingen. Dit bedrag wordt opgebouwd aan de hand van een verdeelsleutel voor verschillende onderdelen. In onderstaande schema is dit in overleg met de sportverenigingen nader uitgewerkt:

Sportverenigingen	Hoogte	Toelichting
A. Vergoeding/ondersteuning vrijwilligers	We keren een bedrag uit van € 5 per lid. Uitgaande van ongeveer 13.000 leden bij sportverenigingen in Berkelland komt dit neer op **€ 65.000,-.**	Verenigingen zijn afhankelijk van de vele vrijwilligers die de organisatiekracht bepalen. Vrijwilliger zijn steeds moeilijker te vinden, zeker als het gaat om uitvoeren van structurele taken. We baseren de subsidie op een bedrag per lid zodat dit voor alle verenigingen gelijk is. Met deze subsidie geven we de verenigingen en haar vrijwilligers een steuntje in de rug. Dit alles om meer bewegen te bevorderen en waarderen.
B. Subsidie voor leden boven de 60 jaar en andere 'kwetsbare' doelgroepen.	We keren een bedrag uit van € 12,50 per lid. Uitgaande van 1.000 leden in deze categorie bij sportverenigingen komt dit neer op **€ 12.500,-.**	Demografische ontwikkelingen laten zien dat het aantal ouderen in Berkelland toeneemt. We vinden het belangrijk dat zij en andere groepen kwetsbare inwoners een plek kunnen vinden binnen het verenigingsleven. Tot deze categorie rekenen we de volgende doelgroepen: - Ouderen (60+)

[1] Voor de culturele verenigingen wordt € 100.000 gereserveerd; de verdeling hiervan wordt bepaald in het lopende proces om te komen tot een cultuur- en erfgoedvisie.

		- Mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking; - Statushouders; Enkele verenigingen proberen hier al op in te spelen door meer aanbod voor deze doelgroepen te ontwikkelen, met deze subsidie willen we dit stimuleren. We subsidiëren voor deze doelgroep enkel de leden die in Berkelland woonachtig zijn.
C. Bonus subsidie voor jeugdleden	We keren een bedrag uit van € 5,00 per lid. Uitgaande van ongeveer 5.000 leden in deze leeftijdscategorie in Berkelland komt dit neer op **€ 25.000,00.**	Demografische ontwikkelen laten zien dat er sprake is van ontgroening in Berkelland. Verenigingen worden nu gesubsidieerd op basis van jeugdleden. Deze aantallen nemen af en daarmee ook de subsidie die zij ontvangen. We keren daarom eenmalig een extra subsidie uit voor jeugdleden tot en met 18 jaar.
D. Bijdrage voor toekomstige investeringen sportaccommodaties	We keren een bedrag uit van € 7,5 per lid. Uitgaande van ongeveer 13.000 leden bij sportverenigingen komt dit maximaal neer op een bedrag van **€ 97.500,-.**	Uit het vitaliteitsonderzoek komt als belangrijk knelpunt naar voren dat verenigingen moeite hebben met reserveren voor toekomstige investeringen in de eigen accommodaties. Met deze subsidie willen we dit ondersteunen.
	Totaal: € 200.000	

Als peildatum voor ledenaantallen geldt 1 januari 2020.

Om de verenigingen zo min mogelijk te belasten, combineren we de uitvraag voor deze extra subsidie met de reguliere subsidieaanvragen en toekenningen (periode januari tot en met maart 2020). De bovenstaande verdeling is vooral bedoeld als rekensleutel. De verenigingen zijn vrij in de besteding van het bedrag.

2. Transformatiefonds sport

Met het andere deel van het beschikbare bedrag (€ 200.000) richten we per 1 oktober 2020 een transformatiefonds sport in. Verenigingen kunnen een beroep doen op dat fonds via een nog uit te werken subsidieregeling.
Doel van deze subsidieregeling is om de verenigingen te stimuleren om na te denken over het eigen toekomstperspectief, (bredere) samenwerkingsmogelijkheden en het ontwikkelen van een concreet plan/visie.
Alle verenigingen kunnen daarvan profiteren, niet alleen de verenigingen met een accommodatie in eigendom. Op deze manier zetten we tijdelijke middelen in voor een structureel effect.

Wij verwachten van verenigingen dat zij een (nog) grotere maatschappelijke rol gaan vervullen. Bijvoorbeeld doordat zij (nog meer) een plek kunnen bieden aan kwetsbare inwoners, zoals mensen met een beperking, ouderen, mensen met klein budget en/of afstand tot de arbeidsmarkt, statushouders.
De zogeheten ‘Open Club gedachte’, waarbij verenigingen zich openstellen en proberen verbindingen te leggen met andere domeinen als zorg, welzijn en onderwijs, is hierin leidend. Daarbij stimuleren we samenwerking en het multifunctioneel inzetten en beter benutten van accommodaties.

We zijn ons er echter van bewust dat het niet voor elke vereniging een haalbare ambitie is een ‘open club’ te worden. De subsidieregeling moet dan ook ruimte bieden voor maatwerk, passend bij de verschillende ambitieniveaus van verenigingen.

Om een concreter beeld te kunnen geven is de conceptregeling voor het transformatiefonds sport in de bijlage toegevoegd. De definitieve uitwerking van de regeling vindt in de komende weken plaats. De regeling zal na het raadsbesluit door het college worden vastgesteld.

Bijlage 1: Subsidieregeling 'Transformatiefonds sport'

Burgemeester en wethouders van Berkelland:

Overwegende dat: het gewenst is om activiteiten te stimuleren die bijdragen aan een toekomstbestendige verenigingsstructuur:

- ondersteunen wij de ontwikkeling van sportverenigingen richting toekomstbestendige (vrijwilligers)organisaties die een nadrukkelijke bijdrage leveren aan de leefbaarheid en sociale cohesie binnen de Berkellandse samenleving en een positieve gezondheid van inwoners;
- hiervoor geven we de Berkellandse verenigingen de gelegenheid om met ontwikkelplannen/-initiatieven te komen;
- we faciliteren deze plannen onder voorwaarden en op een slagvaardige manier.

Gelet op artikel op artikel 3 van de Algemene subsidieverordening 2018;

Besluit

Vast te stellen de:

Subsidieregeling 'Transformatiefonds Sport'

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Verenigingen:	een vereniging in de gemeente Berkelland gevestigd met leden die één of meerdere takken van sport beoefenen.
Toekomstbestendige verenigingen:	verenigingen die nu en in de toekomst in staat zijn op ontwikkelingen in de omgeving in te spelen en organisatorisch en financieel gezond zijn en blijven.
Open club	een 'open club' is ondernemend en richt zich op een langetermijnvisie en staat daarom nooit stil. Zij denkt vraag- en buurtgericht en gaat steeds opnieuw na wat de behoeften zijn, speelt daarop in en probeert verbindingen te leggen met andere domeinen (bv zorg, welzijn, onderwijs of cultuur) waarbij de maatschappelijke participatie van kwetsbare inwoners een specifiek aandachtspunt is. Een 'open club' stelt zich letterlijk 'open' en is naar buiten gericht (ook voor niet leden).
Vitaal sportpark	herbergt meerdere (sport)disciplines en wordt multifunctioneel (ook sport overstijgend) en zo optimaal mogelijk benut.
Vitale vereniging:	een vereniging die nu en in de toekomst in staat is om sportactiviteiten aan te bieden aan huidige en potentiële leden. Een vitale vereniging heeft zijn eigen organisatie op orde, zorgt voor regulier aanbod en probeert daar waar mogelijk een bredere maatschappelijke functie te vervullen.
Ontwikkelplan:	een concreet plan waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe de ontwikkeling richting een toekomstbestendige(re) verenigingsorganisatie wordt gerealiseerd en dat dient als onderbouwing voor de subsidieaanvraag.

Artikel 2 Activiteiten die voor subsidie in aanmerking komen
Subsidie op grond van deze regeling kan worden verstrekt voor activiteiten die gericht zijn op de ontwikkeling van sportverenigingen richting vitale en

toekomstbestendige (vrijwilligers)organisaties die een nadrukkelijke bijdrage leveren aan de leefbaarheid en sociale cohesie binnen de Berkellandse samenleving en een positieve gezondheid en ontwikkeling van inwoners.

Artikel 3 Doelgroep
Subsidie wordt uitsluitend verstrekt aan sportverenigingen die:

a. statutair gevestigd zijn in de gemeente Berkelland.
b. die daar (grotendeels) hun feitelijke werkzaamheden hebben.
c. die daadwerkelijk inwoners activiteiten aanbieden op het terrein van sport.

Artikel 4 Verstrekking subsidie
Het college kan subsidie verstrekken indien de aanvraag voldoet aan de volgende eisen:

a. Het ontwikkelplan moet aantoonbaar een bijdrage leveren aan het vergroten van de vitaliteit en toekomstbestendigheid van de vereniging(en) en/of het verkleinen van gezondheidsachterstanden van inwoners van Berkelland.
b. In het ontwikkelplan wordt aantoonbaar gemaakt dat de activiteiten in overeenstemming zijn met het type aanvraag (categorie a, b).
c. Bij type a aanvragen: in overeenstemming met a kan één afzonderlijke vereniging subsidie aanvragen. Er kan sprake zijn van samenwerking met andere verenigingen uit de kern of dezelfde sporttak en/of met één of meerdere organisaties uit een ander domein.
d. Bij type b aanvragen is er sprake van samenwerking tussen tenminste 3 verenigingen en één of meerdere organisaties uit een ander domein. Er geldt één hoofdaanvrager aan wie het subsidiebedrag wordt uitbetaald.
e. Het gevraagde bedrag is redelijk in relatie tot de omvang en inhoud van het ontwikkelplan en het bevat één van de volgende subsidiabele activiteiten:
    - Inzet van een (externe) professional voor procesbegeleiding (planontwikkeling) of uitvoerende taken (bv sportparkmanager);
    - (Door)ontwikkeling van (nieuw)aanbod;
    - Aanpassingen aan de accommodatie die de multifunctionaliteit en/of duurzaamheid vergroten;
    - Maatschappelijke evenementen/activiteiten mits er daadwerkelijk sprake is van vernieuwing/innovatie;
    - Inzet vrijwilligersuren a € 25 per uur tot een maximum van 25% van het totaal aangevraagde bedrag.
f. Het plan sluit aan bij gemeentelijke kaders en wensen.
g. Het ontwikkelplan dient door de aanvragende vereniging(en), eventueel met behulp van professionele externe inzet, zelf te worden uitgevoerd.
h. Alleen aantoonbaar gemaakte kosten worden vergoed.
i. Er is geen sprake van investeringen die tot ongedekte meerjarige onderhoudslasten voor de gemeente leiden.

Artikel 5 Hoogte van de subsidie
We categoriseren twee typen aanvragen:

a. Open club / vitale vereniging: het maximale bedrag dat aangevraagd kan worden is € 5.000;
b. Open club / vitaal sportpark (accommodatie): het maximale bedrag dat aangevraagd kan worden is € 25.000:

Artikel 6 Subsidieplafond

1. Voor de subsidieregeling Transformatiefonds Sport is € 200.000 beschikbaar t/m 2022.

Artikel 7 Wijze van verdeling

a. Verstrekking van de subsidie vindt plaats op volgorde van ontvangst van complete aanvragen totdat het voor de betrokken subsidie vastgestelde subsidieplafond is bereikt.

b. Als de aanvrager volgens artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht de gelegenheid heeft gehad de aanvraag aan te vullen, geldt als datum van ontvangst van de aanvraag de datum waarop de aangevulde aanvraag is ontvangen. Als het vastgestelde subsidieplafond wordt overschreden als gevolg van het aantal aanvragen dat op dezelfde dag wordt ontvangen, worden de volgorde van de aanvragen van die dag door middel van loting gerangschikt.
c. Wanneer de vraag om subsidie hoger ligt dan het vastgestelde subsidieplafond kijken we naar alternatieve mogelijkheden voor het kunnen toekennen van de subsidie.

Artikel 8 Aanvraag

1. Verenigingen kunnen een subsidie aanvragen bij het college.
2. De aanvraag wordt schriftelijk of digitaal ingediend en omvat in afwijking van artikel 7 lid 2, 3 en 4 van de Algemene subsidieverordening Berkelland 2018 de volgende gegevens:
   a. Naam, contactadres, e-mail adres, telefoonnummer en handtekening van de aanvrager(s);
   b. Een beschrijving van de inhoud, uitvoering en tijdsplanning van het ontwikkelplan, waarbij wordt aangegeven hoe dit de toekomstbestendigheid en vitaliteit van de vereniging(en) verbetert;
   c. Een kostenraming en een dekkingsplan (eventuele cofinanciering) voor de uitvoering van het ontwikkelplan;
   d. Een mededeling of tevens elders subsidie is aangevraagd;
   e. Informatie over het maatschappelijk draagvlak en meerwaarde van het ontwikkelplan;
   f. Indien de aanvrager een rechtspersoon is: de jaarrekening en balans van het jaar voorafgaand aan het jaar van de aanvraag en/of andere stukken die inzicht geven in de vermogenspositie.
   g. Een beschrijving van de toekomstbestendigheid van het ontwikkelplan: bv. Informatie over exploitatie, beheer en onderhoud, reservering afschrijving etc. en een taakomschrijving van wie dit op zich neemt;
   h. De ontwikkelplannen worden gemonitord.
   i. Het college neemt uiterlijk binnen 6 weken na indiening van de subsidieaanvraag een besluit.

Artikel 9 Weigeringsgronden

De subsidie kan worden geweigerd indien het ontwikkelplan niet voldoet aan artikel 4 lid 1, het initiatief anderszins niet voldoet aan de doelstelling van deze regeling of indien gegronde reden bestaat om aan te nemen dat:

a. het ontwikkelplan niet haalbaar of uitvoerbaar is binnen de in de aanvraag vermelde planning;
b. de aanvragende vereniging(en) doelstellingen beoogt of activiteiten zal ontplooien die in strijd zijn met de wet;
c. het ontwikkelplan voornamelijk betrekking heeft op privébelangen van personen aangesloten bij de vereniging;
d. met het ontwikkelplan een commercieel doel wordt nagestreefd;
e. voor het ontwikkelplan reeds eerder een gemeentelijke subsidie is toegekend;
f. de aanvrager recentelijk (in de afgelopen 3 jaar) voor vergelijkbare activiteiten al subsidie heeft ontvangen;
g. de rechtspersoon voldoende eigen middelen heeft om het initiatief te bekostigen. We vragen subsidieaanvrager(s) naar hun vermogenspositie en gaan hier redelijkerwijs mee om.
h. het initiatief niet past binnen gemeentelijk beleid;
i. We stimuleren verenigingen voor cofinanciering een beroep te doen op voorliggende voorzieningen zoals lokale-, regionale- en landelijke fondsen. Als dit naar inschatting onvoldoende wordt aangesproken kan dit een reden zijn de subsidieaanvraag te weigeren.

Artikel 10 Verplichtingen van de subsidieaanvrager(s)
1. De initiatiefnemer zorgt ervoor dat de subsidie wordt besteed aan de uitvoering van ontwikkelplan en administreert de uitgaven zorgvuldig.
2. Voor ‘type b’ aanvragen geldt dat, in afwijking van de artikelen 10 lid 3, 16 en 18 van de Algemene subsidieverordening Berkeland 2018, uiterlijk binnen 8 weken na datum van afronding plan een financiële- en inhoudelijke verantwoording aangeleverd te worden. Deze datum wordt bepaald op basis van de vooraf ingediende planning. De financiële verantwoording bestaat ten minste uit een overzicht van betalingen en ontvangsten. De inhoudelijke verantwoording dient te bestaan uit een korte tekst vergezeld van foto’s, krantenartikelen etc.

Planning
We stellen een voorbereidingstermijn in van 9 maanden. Verenigingen die nu nog niet zo ver zijn krijgen daarmee de tijd om de ideeën/behoeften inzichtelijk te krijgen. We voorkomen dat bepaalde verenigingen achterblijven en daarmee achter het net vissen.

In de periode 1 oktober tot en met 31 december 2020 kunnen verenigingen een subsidieaanvraag indienen voor het transformatiefonds sport.
Als niet het volledige subsidiebedrag wordt aangevraagd, wordt in 2021 gekeken of en hoe er een nieuwe rond plaats kan vinden.

Bijlage 2: Vitaliteitsonderzoek en participatieproces verenigingen

Eind 2018 heeft de Sport Federatie Berkelland een onderzoek afgerond naar de vitaliteit van Berkellandse sportverenigingen. De respons laat zien dat de organisatie- en financiële kracht van verenigingen behoorlijk afneemt. We zien dat de omgeving van verenigingen aan het veranderen is en men maakt zich zorgen over de toekomst. Zowel demografische ontwikkelingen als de aanhoudende verschuiving naar meer consumentengedrag van (potentiële) leden maakt dat verenigingen problemen krijgen met teruglopende leden- en vrijwilligersaantallen en de betaalbaarheid van de sport. Meer in detail worden uit het onderzoek de volgende conclusies getrokken:

- De ingezette afname van het aantal leden tussen 2014 en 2018 (5.7%) zet verder door naar 2023. - Men verwacht een afname van zo'n 15%. Afnemende ledenaantallen werken op meerdere vlakken door. Naast de opbrengsten van contributie nemen kantineopbrengsten en inkomsten uit sponsoring eveneens af. Hierdoor is er minder dekking op vaste kosten. Minder leden is minder netwerk, dus ook meer moeite om vrijwilligers te werven en te behouden
- Ongeveer een kwart van het aantal leden is actief als vrijwilliger (23.8%). 11.2% is actief als bestuurslid of commissielid en 12.6% zet zich in als trainer, coach of leider op sporttechnisch gebied. Verenigingen geven aan dat het lukt om vrijwilligers te vinden voor incidentele klussen. De belangstelling voor structurele inzet en verantwoordelijkheid neemt af. Meer dan de helft van de verenigingen geeft aan dat zij moeite hebben met het vinden van (deskundige) vrijwilligers voor structurele inzet en van (goede) trainers. Door afname van het aantal leden is de verwachting dat dit probleem groter wordt.
- De ervaren organisatiekracht ligt op dit moment rond het cijfer 7 en 60% van de verenigingen vindt zichzelf organisatorisch gezond. Positieve punten zijn: een grote inzet van vrijwilligers, ledenaanwas door nieuwe activiteiten en de aantrekkingskracht van een gemoderniseerde accommodatie. Verenigingen die zich organisatorisch ongezond achten noemen voornamelijk het niet of moeilijk kunnen invullen van vrijwilligerstaken. In de toekomst daalt het percentage clubs dat zichzelf organisatorisch gezond acht naar 35% en het gemiddelde naar een 6. De buitensport geeft zichzelf in de toekomst een onvoldoende. Men verwacht problemen met het vinden van nieuw bestuurlijk kader en een zware belasting van huidige vrijwilligers. Het in stand houden van de accommodatie en het voldoen aan wet- en regelgeving drukt zwaar op het aspect van het aangaan van verantwoordelijkheid.
- Op dit moment schatten verenigingen hun financiële positie positief in met een rapportcijfer 8 en vindt 75% zichzelf financieel gezond. Er zijn voldoende middelen om aan de verplichtingen te voldoen en er is een (kleine) reserve om tegenvallers op te vangen. Het overige percentage (25%) is minder positief over de financiële positie. Men ziet zich genoodzaakt tot bezuinigingen en/of contributieverhogingen en heeft vooral zorgen over financiële middelen voor groot onderhoud en investeringen in de toekomst.
- In de toekomst verwachten veel verenigingen problemen. 70% schat de toekomstige financiële positie als *on*gezond in en het gemiddelde cijfer daalt naar 6.1. Men maakt zich zorgen over beperkte financiële middelen voor grote toekomstige investeringen, duurder wordende trainers, teruglopende ledenaantallen, minder kantine inkomsten en minder sponsoring. Bijkomend probleem is de contributiestijging. Vergeleken met de bedragen in 2014 is de contributie voor een seniorlid in 2018 met 13.3% gestegen en voor een juniorlid zelfs met 20%. Ook hier zit een plafond aan.
- Verenigingen denken na over de toekomst. Men streeft ernaar om een stabiele club te worden en blijven zowel organisatorisch als financieel. Bijna de helft zoekt naar nieuwe doelgroepen en werkt aan de sportaccommodatie als een brede laagdrempelige sociale ontmoetingsplek. Iets minder dan de helft zoekt naar meer samenwerking met andere verenigingen. Een klein deel (20%) ziet mogelijkheden in het opleiden en of aantrekken van kwalitatief geschoold kader.

Vervolgbijeenkomsten met verenigingen

In navolging van het vitaliteitsonderzoek is er met de klankbordgroep van verenigingen verder gesproken over de probleemverkenning en nagedacht over de oplossingsrichting(en). In deze bijeenkomsten is het realiseren van een toekomstbestendige verenigingsstructuur als centrale doelstelling geformuleerd. Als aandachtspunten zijn genoemd:

- We willen onze verenigingen en voorzieningen op niveau houden. Toekomstbestendige en kwalitatief goede accommodaties zijn daarbij een voorwaarde;
- Er is behoefte aan maatwerkoplossingen per vereniging dan wel cluster van verenigingen;
- Nieuwe ontwikkelingen en brede maatschappelijke rol van verenigingen zijn een belangrijk speerpunt. Voor de klein(ere) verenigingen staat primair het versterken van de eigen organisatiekracht voorop;
- Ten aanzien van regie en eigenaarschap wordt aangegeven dat het belangrijk is om de rollen en verantwoordelijkheden van betrokken partijen te definiëren. De voorkeur gaat uit naar de gemeente die stimuleert, faciliteert en subsidieert (incidenteel dan wel structureel). Verenigingen pakken samen met de lokale en regionale ondersteuningsorganisaties (Sport Federatie Berkelland, Achterhoek in Beweging) de uitvoering op vanuit concrete doelstellingen. Procesondersteuning is noodzakelijk.

Onderstaande figuur laat het resultaat zien op de vraag; wat maakt verenigingen toekomstbestendig?

Op basis van bovenstaande criteria voor toekomstbestendigheid onderscheiden we de volgende 5 thema's:

- Leden & vrijwilligers;
- Financiële gezondheid;
- Visie & beleid;
- Accommodaties;
- Maatschappelijke rol.